

Nazwa kwalifikacji: **Przygotowywanie sprzętu, odczynników chemicznych i próbek do badań analitycznych**

Oznaczenie kwalifikacji: **AU.59**

Numer zadania: **01**

Wersja arkusza: **SG**

Wypełnia zdający

Numer PESEL zdającego*

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę z numerem
PESEL i z kodem ośrodka

Czas trwania egzaminu: **180** minut.

AU.59-01-22.06-SG

EGZAMIN POTWIERDZAJĄCY KWALIFIKACJE W ZAWODZIE

Rok 2022

CZĘŚĆ PRAKTYCZNA

**PODSTAWA PROGRAMOWA
2017**

Instrukcja dla zdającego

1. Na pierwszej stronie arkusza egzaminacyjnego wpisz w oznaczonym miejscu swój numer PESEL i naklej naklejkę z numerem PESEL i z kodem ośrodka.
2. Na KARCIE OCENY w oznaczonym miejscu przyklej naklejkę z numerem PESEL oraz wpisz:
  - swój numer PESEL*,
  - oznaczenie kwalifikacji,
  - numer zadania,
  - numer stanowiska.
3. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 8 stron i nie zawiera błędów. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś przez podniesienie ręki przewodniczącemu zespołu nadzorującego.
4. Zapoznaj się z treścią zadania oraz stanowiskiem egzaminacyjnym. Masz na to 10 minut. Czas ten nie jest wliczany do czasu trwania egzaminu.
5. Czas rozpoczęcia i zakończenia pracy zapisze w widocznym miejscu przewodniczący zespołu nadzorującego.
6. Wykonaj samodzielnie zadanie egzaminacyjne. Przestrzegaj zasad bezpieczeństwa i organizacji pracy.
7. Po zakończeniu wykonania zadania pozostaw arkusz egzaminacyjny z rezultatami oraz KARTĘ OCENY na swoim stanowisku lub w miejscu wskazanym przez przewodniczącego zespołu nadzorującego.
8. Po uzyskaniu zgody zespołu nadzorującego możesz opuścić salę/miejsce przeprowadzania egzaminu.

Powodzenia!

* w przypadku braku numeru PESEL – seria i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość

Zadanie egzaminacyjne

Na podstawie zamieszczonej w arkuszu egzaminacyjnym procedury i fragmentów kart charakterystyki substancji chemicznych opracuj dokumentację związaną z przygotowaniem odczynników chemicznych i sprzętu laboratoryjnego do wykonania oznaczenia zawartości fosforu w nawozie metodą miareczkową.

W tym celu:

- sporządź w Tabeli 1. obliczenia potrzebne do przygotowania:
  - 150 g roztworu chlorku wapnia o stężeniu 30% (m/m)
  - 200 cm³ roztworu wodorotlenku sodu o stężeniu 0,1 mol/dm³
  - 250 cm³ roztworu wodorotlenku sodu o stężeniu 0,5 mol/dm³
- przygotuj etykiety do oznaczenia roztworu chlorku wapnia i roztworów wodorotlenku sodu – uzupełnij Tabelę 2.
- sporządź wykaz prac dotyczących przygotowania 250 cm³ roztworu wodorotlenku sodu o stężeniu 0,5 mol/dm³ – uzupełnij Tabelę 3.
- sporządź wykazy sprzętu laboratoryjnego niezbędnego do wykonania ekstrakcji związków fosforu wodą i wykonania oznaczenia zawartości fosforu w nawozie metodą miareczkową – uzupełnij Tabele 4. i 5.
- sporządź wykaz odczynników chemicznych niezbędnych do wykonania oznaczenia zawartości fosforu w nawozie metodą miareczkową – uzupełnij Tabelę 6.

Formularze wszystkich dokumentów do ich sporządzenia znajdują się w arkuszu egzaminacyjnym.

Czas przeznaczony na wykonanie zadania wynosi 180 minut.

Ocenie podlegać będzie 6 rezultatów:

- Tabela 1. Zestawienie obliczeń i wyników związanych z przygotowaniem roztworów,
- Tabela 2. Etykiety dla sporządzonych roztworów,
- Tabela 3. Wykaz prac laboratoryjnych,
- Tabela 4. Wykaz sprzętu laboratoryjnego niezbędnego do wykonania ekstrakcji związków fosforu,
- Tabela 5. Wykaz sprzętu laboratoryjnego niezbędnego do wykonania oznaczenia zawartości fosforu w nawozie,
- Tabela 6. Wykaz odczynników chemicznych niezbędnych do wykonania oznaczenia zawartości fosforu w nawozie.

Procedura oznaczania zawartości fosforu w nawozie metodą miareczkową

1. Przygotowanie odczynników

Stosować odczynniki o czystości cz.d.a. oraz wodę destylowaną.

1.1. Przygotowanie roztworu chlorku wapnia o stężeniu 30% (m/m)

Wykonanie zadania polega na obliczeniu masy stałego bezwodnego chlorku wapnia i objętości wody potrzebnych do przygotowania 150 g roztworu o stężeniu 30% (m/m).

Roztwór należy sporządzić w zlewce, a następnie przelać do butelki i opisać etykietą (etykieta A).

Dane do obliczeń: gęstość wody destylowanej – 1 g/cm³

1.2. Przygotowanie roztworu wodorotlenku sodu o stężeniu 0,1 mol/dm³

Wykonanie zadania polega na obliczeniu objętości roztworu wodorotlenku sodu o stężeniu 1 mol/dm³ potrzebnej do przygotowania 200 cm³ roztworu o stężeniu 0,1 mol/dm³.

Roztwór należy sporządzić w kolbie miarowej i opisać etykietą (etykieta B).

1.3. Przygotowanie roztworu wodorotlenku sodu o stężeniu 0,5 mol/dm³

Wykonanie zadania polega na obliczeniu masy stałego wodorotlenku sodu potrzebnej do przygotowania 250 cm³ roztworu o stężeniu 0,5 mol/dm³.

Roztwór należy sporządzić w kolbie miarowej i opisać etykietą (etykieta C).

Dane do obliczeń: masa molowa wodorotlenku sodu – 40 g/mol

2. Ekstrakcja związków fosforu wodą

Próbkę badanego nawozu utrzyć w moździerzu. Odważyć w naczynku wagowym około 10 g rozdrobnionej próbki, przenieść do kolby miarowej o pojemności 500 cm³, dodać 250 cm³ wody destylowanej, zamknąć korkiem i mieszać przez wytrząsanie w ciągu 30 minut. Następnie kolbę uzupełnić wodą destylowaną do kreski. Po opadnięciu osadu roztwór ekstrakcyjny przesączyć do zlewki.

3. Wykonanie oznaczenia zawartości fosforu w nawozie

Odmierzyć pipetą 50 cm³ przesącza roztworu ekstrakcyjnego do kolby stożkowej, dodać 100 cm³ wody destylowanej oraz 3 krople roztworu oranżu metylowego o stężeniu 0,1% (m/m).

Tak przygotowaną próbkę miareczkować za pomocą biurety o pojemności 10 cm³ roztworem wodorotlenku sodu o stężeniu 0,1 mol/dm³ do zmiany barwy wskaźnika na żółtą.

Następnie do mieszaniny po pierwszym miareczkowaniu dodać za pomocą cylindra miarowego 50 cm³ roztworu chlorku wapnia o stężeniu 30% (m/m) oraz kilka kropli alkoholowego roztworu fenoloftaleiny o stężeniu 0,5% (m/m).

Zawartość kolby oziębic do temperatury 14°C i miareczkować za pomocą biurety o pojemności 50 cm³ roztworem wodorotlenku sodu o stężeniu 0,5 mol/dm³ do wyraźnego malinowego zabarwienia wskaźnika.

Wyciągi z kart charakterystyk substancji chemicznych

Chlorek wapnia, roztwór 30% (m/m)

Klasyfikacja substancji lub mieszaniny H319

Elementy oznakowania

Piktogramy zagrożenia	
Hasło ostrzegawcze	UWAGA
Zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia	Działa drażniąco na oczy.
Zwroty wskazujące środki ostrożności	W przypadku dostania się do oczu ostrożnie płukać wodą przez kilka minut. Wyjąć soczewki kontaktowe, jeżeli są i można je łatwo usunąć. Kontynuować płukanie.

Wodorotlenek sodu, roztwór 0,1 mol/dm³

Klasyfikacja substancji lub mieszaniny – substancja nie jest sklasyfikowana jako niebezpieczna

Wodorotlenek sodu, roztwór 0,5 mol/dm³

Klasyfikacja substancji lub mieszaniny H290, H314

Elementy oznakowania

Piktogramy zagrożenia	
Hasło ostrzegawcze	NEBEZPIECZEŃSTWO
Zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia	Powoduje poważne oparzenia skóry oraz uszkodzenie oczu.
Zwroty wskazujące środki ostrożności	Stosować rękawice ochronne/ odzież ochronną/ ochronę oczu/ ochronę twarzy. W przypadku dostania się do oczu ostrożnie płukać wodą przez kilka minut. Wyjąć soczewki kontaktowe, jeżeli są i można je łatwo usunąć. Kontynuować płukanie.

Fenoloftaleina, C₂₀H₁₄O₄, 0,5% (m/m) roztwór w alkoholu etylowym

Klasyfikacja substancji lub mieszaniny H225, H341, H351, H361

Elementy oznakowania

Piktogramy zagrożenia	
Hasło ostrzegawcze	NEBEZPIECZEŃSTWO
Zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia	Łatwopalna ciecz i pary. Podejrzewa się, że powoduje wady genetyczne. Podejrzewa się, że powoduje raka. Podejrzewa się, że działa szkodliwie na płodność lub na dziecko w łonie matki.
Zwroty wskazujące środki ostrożności	Stosować rękawice ochronne/ odzież ochronną/ ochronę oczu/ ochronę twarzy. W przypadku dostania się do oczu ostrożnie płukać wodą przez kilka minut. Wyjąć soczewki kontaktowe, jeżeli są i można je łatwo usunąć. Kontynuować płukanie.

Oranż metylowy, C₁₄H₁₄N₃NaO₃S, 0,1% (m/m) roztwór wodny

Klasyfikacja substancji lub mieszaniny – substancja nie jest sklasyfikowana jako niebezpieczna

Tabela 1. Zestawienie obliczeń i wyników związanych z przygotowaniem roztworów

Przygotowanie 150 g roztworu chlorku wapnia o stężeniu 30% (m/m) <i>Wyniki obliczeń zapisz z dokładnością do całości</i>
Obliczenia:
Masa odważki chlorku wapnia niezbędna do przygotowania roztworu: ..... g
Objętość wody destylowanej niezbędna do przygotowania roztworu: ..... cm ³
Przygotowanie 200 cm ³ roztworu wodorotlenku sodu o stężeniu 0,1 mol/dm ³ <i>Wynik obliczeń zapisz z dokładnością do całości</i>
Obliczenia:
Objętość roztworu wodorotlenku sodu o stężeniu 1 mol/dm ³ niezbędna do przygotowania roztworu: ..... cm ³
Przygotowanie 250 cm ³ roztworu wodorotlenku sodu o stężeniu 0,5 mol/dm ³ <i>Wynik obliczeń zapisz z dokładnością do całości</i>
Obliczenia:
Masa odważki wodorotlenku sodu niezbędna do przygotowania roztworu: ..... g

Tabela 2. Etykiety dla sporządzonych roztworów

A. Etykieta do oznaczenia butelki z przygotowanym roztworem chlorku wapnia

Wzór chemiczny:

Stężenie:

Zwrot H:

Hasło ostrzegawcze:

B. Etykieta do oznaczenia kolby z przygotowanym roztworem wodorotlenku sodu

Wzór chemiczny:

Stężenie:

C. Etykieta do oznaczenia kolby z przygotowanym roztworem wodorotlenku sodu

Wzór chemiczny:

Stężenie:

Zwroty H:

Hasło ostrzegawcze:

Tabela 5. Wykaz sprzętu laboratoryjnego niezbędnego do wykonania oznaczenia zawartości fosforu w nawozie

Sprzęt laboratoryjny <i>Zapisz nazwy sprzętów oraz pojemności naczyń miarowych</i>	

Tabela 6. Wykaz odczynników chemicznych niezbędnych do wykonania oznaczenia zawartości fosforu w nawozie

Lp.	Nazwa odczynnika	Wzór sumaryczny odczynnika	Stężenie roztworu
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

www.EgzaminZawodowy.info